

بسم الله الرحمن الرحيم

مسابقه رشد 6

موضوع:

عوامل فرهنگی و سیاسی بالا رفتن سن ازدواج در جامعه

مدرسه علمیه فاطمه الزهرا (س) – تنکابن شیروود

نام گروه:

حبل المتین

نویسندگان:

حجت الاسلام والمسلمین عباس فلاحی

حسین سلمی

خدیجه پلهم عباسی

چکیده

پدیده ازدواج و تشکیل خانواده از جمله رخداد های مهم و حساس حیات بشری و مورد نیاز فوق العاده جامعه انسانی در طول تاریخ بوده است اگر بخواهیم تعریفی ساده از ازدواج ارائه دهیم، میتوان این گونه مطرح کرد؛ ازدواج پیوندی است که بین زن و مرد که یک رابطه عاطفی-جنسی بین آن دو برقرار است را ایجاد میکند ازدواج میل به زندگی و تشکیل خانواده، و انتخاب همسر به عنوان یک تکیه گاه محکم یکی از نیازهای طبیعی انسانی است. در صورتی که زمینه ها و عواملی باعث گردد که سن ازدواج جوانان افزایش یابد و یا میزان آمار ازدواج جامعه رو به رشد نباشد در چنین جامعه ای انواع بیماری و معضلات اعم از مادی و معنوی، جسمی و روحی و بسیاری از جرائم شیوع پیدا کرده و حتی بر نظام اجتماعی و ابعاد مختلف اقتصادی فرهنگی، سیاسی و امنیت و دین تاثیر منفی میگذارد. از آنجایی که انسان دارای امیال و احساسات مختلفی است برای این که بتواند پاسخگوی نیازهای درونی و عاطفی خود باشد ضرورت دارد که از طریق ازدواج که امری پسندیده و مشروع و مورد رضایت الهی نیز می باشد این نیازها تامین گردد.

کلید واژگان: جوان- ازدواج- فرهنگ – دین- خانواده

مقدمه

یکی از اهداف خلقت انسان رسیدن به معرفت الهی و شناخت ذات اقدس حق بوده است و این امر با پا گذاشتن فرزندان آدم در صحنه طبیعت و دیدن آثار صنع ذات ربوبی از جمله درک حقیقت وجودی خود انسان، چون انسان دارای صفات و خصوصیتی است که اگر به منصه ظهور برسد صفات جلال و جمال الهی در او تجلی می کند و لذا انسان مأمور شد که با ازدواج و تکثیر نسل به این رسالت خداوندی عمل نماید و انبیای الهی به عنوان راهنمایان والای بشری و آموزگاران مکتب توحید تمام آنچه که برای رشد این انسان لازم بود در اختیار او گذاشته و از این مکتب چهره های نورانی و تابناک از اولیای الهی به وجود آمدند و در باغستان وجود انسان مردان و زنان بزرگوار به عنوان گل های هستی شکوفا شدند، ولی متأسفانه فرهنگ الحاد و شرک که امروز از غرب به جهان اسلام هجوم آورده با ارائه وسوسه های شیطانی مانع این ظهور می شوند که یکی از آن وسوسه ها ایجاد جوّی است که در آن نسل ها از ازدواج سرباز می زنند و از زیر بار مسؤولیت تشکیل خانواده شانه خالی می کنند که می طلبد همه اولیاء امور و مسؤولین کشوری از فرهنگی و اقتصادی دست اندر کار شوند تا مانع بالا رفتن ازدواج شوند و زمینه باروری نسل را در کشور و جامعه ایجاد کنند که یقیناً این امر مهم جز با یک نهضت عمومی امکان پذیر نخواهد بود.

مفهوم شناسی جوان و جوانی

جوان در لغت: «جوان یعنی برنا، هر چیز که از عمر آن چندان نگذشته باشد، مقابل پیری» (در لغت عربی «الشاب» «الفتی» «الحدث» به معنای جوان و «الشبیه» و «الشباب» و «الفتاء» و «الحدآئه» به معنای دوران جوانی می باشد.

الشباب: ریشه آن «شب» است و السین و الباء اصل واحدی است که دلالت بر نمو داشته .چیزی همراه با قوت و حرارتی که موجب آن رشد است دارد. (ابن فارس، 177)

الشباب مرد جوان، جمع آن: الشبان و الشباب است.

الشابه: زن جوان، جمع آن: الشواب است.

الشبيه: معنای خلاف پیری را دارد و به معنای دوران جوانی است و البته الشباب هم به معنای دوران جوانی است. (لسان العرب، 480)

جوانی از دیدگاه روانشناسی : مدخل زندگی بزرگسالی است . مرحله ای است که دیگر نشانی از صفات کودکی نمی باشد و فرد از نظر شکل ظاهر همچون بزرگسالان می باشد و سعی دارد که به کسب موفقیت اجتماعی بزرگسالی نیز دست یابد.

در حقیقت پس از سپری شدن تحولات بلوغ، در طول نوجوانی، ایام جوانی فرا می رسد و جوان به محیط وسیع جامعه قدم می گذارد و می خواهند که فردی مفید و فعال بوده و مورد پذیرش جامعه قرار بگیرند . لذا در صدد کسب شخصیت اجتماعی لازم بر می آیند. (سلیمانی فر، 26، 1383)

بیداری غرایز و تمایل به ازدواج

خداوند متعال و حکیم به منظور صیانت ذات و تأمین شئون مختلف زندگی بشر و حفظ حیات فردی و نوعی انسان، غرایز و تمایلاتی را در نهاد آدمیان به ودیعه گذارده است . وجود هر یک از آن غرایز و خواهش های عاطفی در جای خود ضروری و لازم است.

غلبه بر خواهش های نفسانی به خصوص خواهش نکلح انقدر مهم و دشوار است که در بیان پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) نیرومندترین افراد کسی معرفی شده است که بر تمایلات نفسانی خود پیروز شود و آن را مطیع خود سازد.

همچنین دوران جوانی دوران قوت و قدرت است، دوران قوتی که از دیدگاه قرآن مابین دو دوران ضعف قرار گرفته شده. بنابراین تمایلات نیز در اوج قوت و قدرت می باشند و لازم است که مورد مراقبت ویژه قرار گیرد خداوند م تعال در آیه 22 سوره نور، توبه، وجود و بروز این حالات و تمایلات را تذکر داده است و ایجاد شرایط مناسب را ضروری اعلام نموده است.

« وَ أَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ »
« مردان و زنان بی همسر را همسر دهید و همچنین غلامان و کنیزان صالح و درستکار را، اگر فقیر و تنگدست باشند خداوند آنان را از فضل خود بی نیاز می سازد، خداوند واسع و آگاه است . (سوره نور، آیه 32) (سلیمانی فر، 134، 1383)

عوامل مؤثر بر سن ازدواج ارتباط نزدیک و تنگاتنگی با یکدیگر دارند و تداخل بین آن ها امری اجتناب ناپذیر است. با این وجود در این نوشتار سعی می کنیم عوامل مختلف را به طور جداگانه مورد بررسی قرار دهیم

1-عوامل اجتماعی:

الف: تحصیلات اجتماعی: طولانی بودن مدت تحصیلات دانشگاه و افزایش نسبت دختران و پسران سبب شده اولاً: اغلب پسران و دختران تا پایان تحصیلات و بعد هم به دست آوردن شغل از ازدواج سرباز زنند. ثانیاً: دختران به علت داشتن تحصیلات دانشگاهی حاضر به ازدواج با پسران پشت کنکور مانده نباشند و درصد بالایی از آنان بدون همسر بمانند، یا به ازدواج ناخواسته تن بدهند؛ چنان که امروز شاهد این نعضل در جامعه هستیم

8- اختلالات روانی

9- افزایش آسیب های اجتماعی مثل اعتیاد، مواد الکلی و... .

10- گسترش خشونت

11- گسترش ازدواج سفید و خانواده های تک والدی

بر اساس آمار در حال حاضر 11 میلیون و 240 هزار نفر در سنین بالا هستند که هنوز ازدواج نکرده اند که در این میان 5 میلیون و 570 هزار نفر مرد و 5 میلیون و 670 هزار نفر زن هستند و کسانی که در آستانه سن قطعی ازدواج (یعنی 50 سال) هستند و ازدواج نکرده اند 1500 هزار نفر است که 325 هزار نفر مرد و 980 هزار نفر زن که زنان سه برابر مردان اند که ازدواج نکرده اند . و تعداد 152 هزار نفراند که از سن 50 عبور کرده اند که 62 هزار نفر مرد و 90 هزار نفر زن هستند. (مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی و مهاجرت سازمان ثبت احوال کشور)

و این گونه وقتی جوان در تنگنای زندگی قرار می گیرد از ازدواج می گریزد در حالی که اگر بداند که با ازدواج از تنگنا نجات پیدا می کند هرگز گرفتار بن بست تجرد نمی شود چنانچه جوا نی به محضر پیامبر (صلی الله علیه و آله) رسید و از فقر شکایت کرد . حضرت فرمودند ازدواج کن. او به خیال اینکه زبان او نتوانسته مطلب را برساند شکایت خود را تکرار کرد و حضرت ازدواج را پیشنهاد کرد و سرانجام جوان ازدواج کرد و از فقر نجات پیدا کرد . و یا فرمودند هر ازدواجی که با مخارج کمتر صورت بگیرد برکت بیشتری خواهد داشت. (مسائل ازدواج و حقوق خانواده، ص 156)

علل اصلی بالا رفتن سن ازدواج

برای درمان یک بیماری ابتدا باید علت و یا علل آن را پیدا کرد و سپس به خشکاندن ریشه آن اقدام نمود

در موارد بالا بیان شد که آنچه موجب تسریع در امر ازدواج است در درجه نخست فره نگ و اعتقاد است که درست نقطه مقابل آن را امروز در جامعه می بینیم و در نتیجه سن ازدواج بالا می رود و یا از تشکیل خانواده سر باز می زنند بصورت دیگر بدعت هایی جای سنت نترقی اسلامی را می گیرد و جامعه را به سقوط می کشاند

- 1-سختگیری های نابجا و گاهی جاهلانه از طریق خانواده ها مثلاً باید پسر یا دختر درس بخواند و مدرک بگیرد و شغل پیدا کند. پسر دستش داخل جیبش برود. خانه ای، اتومبیلی
- 2-مهریه های بسیار بالا و جهیزیه های صد میلیونی . جشن های عروسی 20 تا 70 میلیونی، لباس عروسی های آنچنانی .
- 3-روابط ناهنجار پسر و دختر و حتی باصطلاح ازدواج سفید و قرار گرفتن در زیر یک سقف
- 4-بد اخلاقی بسیاری از جوانان در مقابل پدران و مادران و نیز توقع نابجای بسیاری از پدر و مادر در مقابل زوج جوان.
- و در یک بیان بسیاری از امور که بازی است و به معنای امروز برای مردم جدی است و اموری که باید جدی باشد به بازی گرفته شده است. انتخاب یک خانواده متدین و مقید و مؤدب و نیز دختر نجیب و اصیل و پسر با تقوی و دارای آداب و بنای اخلاقی اصل است که متأسفانه به بازی گرفته شده ولی نوع برپایی ازدواج از فیلمبرداری، آرگ و تالار و جهیزیه و ... که حقیقه بازی است ، جدی شده است آیا نباید گفت که این ها موجب وحشت نسل جوان از افتادن به وادی ازدواج است و زمینه فرار آن ها از تشکیل خانواده و در نتیجه بالا رفتن سن ازدواج. امروز جوانانی که سن جوانی را پشت سر می گذارندحتی با داشتن شغل مثل استاد دانشگاهو یا مدیر فلان شرکت و سازمان و داشتن سن بالای 35 و حتی تا 45 هنوز ازدواج نکرده اند.
- 5-نکته دیگری که در بالا رفتن سن ازدواج بسیار مؤثر است ارزش قائل شدن روی جنبه های مادی و ظاهری است مثل مدرک، پست، ثروت و مقام که برای خیلی از افراد جامعه 100٪ یا 80٪ اصل است، بطوریکه عنوان دکترو پزشک و مهندس افتخار است که موجب شده ارزشهای حقیقی مانند ادب، معرفت، تقوی و مانند آن تحت الشعاع قرار گیرد و از آنجا که رسیدن به این عنوان های دهن و چشم پر کن نیاز به زمان طولانی دارد لذا باید دختر و یا پسر منتظر بمانند تا با دکتری و مهندسی که دلخواه اوست ازدواج کند و بدیهی که این ها سن ازدواج را به تأخیر می اندازد . تازه وقتی که سن از 30 گذشت چه بسا دختر خانم مورد قبول آقا دکترو یا

مهندس قرار نگیرد و این است همان درمان و یأس از تشکیل خانواده و حال آنکه اگر درست بیاندیشند هرگز اخذ درجه دکتری و یا مدارج دیگر ممانعتی با ازدواج ندارد.

6- فرهنگ حجاب و عدم ارتباط نا مشروع یکی از بهترین راه های توجه مردان به همسر و تشکیل خانواده است. وقتی رابطه بین زن و مرد بطور نامشروع آزاد شد و گزینه جنسی به سادگی و انحرافی ارضاء شد، دیگر دلیلی برای انتخاب همسر وجود نخواهد داشت و این بلای نروگی است که دامن جامعه را گرفته است.

7- اسراف و تبذیرهای غلط یکی از بزرگترین آسیب های زندگی از جمله ازدواج است. چنانچه دختر و پسر اهل قناعت و ساده زیستی باشند و به حداقل قناعت کنند و حاضر باشند زیر یک سقف ساده و ارزان قیمت زندگی کنند تا زمینه برای گشایش بیشتر آماده شود قطعاً ما شاهد رشد ازدواج و پایین آمدن سن ازدواج خواهیم بود البته باید با این فرهنگ جداً مقابله کرد و منفعت شکل گیری ازدواج ساده تحقق پیدا کند. آنگونه که اخیراً در بعضی از استان های کشور مثل تهران، اصفهان، یزد و ... عده ای دست بکار شدند و افراد خیر قدمهای بلندی برداشته اند.

عالمان بزرگ و صاحب نظران اندیشمند راه های فرهنگی ارزشمندی برای جلوگیری از بالا رفتن سن ازدواج ارائه کردند که جداً ستودنی است از جمله حضرت آیت الله نوری همدانی در کتاب ارزشمند جایگاه بانوان در اسلام موارد زیر را پیشنهاد کرده اند:

1- ایجاد میل و رغبت در جوانان به امر ازدواج با ذکر وعده های الهی و احادیث اهل بیت عصمت و طهارت

2- ارائه ملاکهای صحیح انتخاب همسر

3- گذاشتن حرمت و احترام به متأهلین جوان به عنوان یک امتیاز برتر در گزینش های اداری و عملی.

4- ارائه خدمات فرهنگی ارزان قیمت و حتی رایگان به متأهلین جوان.

5- ارائه فیلم های نمونه از جوانانی که بعد از ازدواج توفیقات بیشتری در زندگی پیدا کردند و بطور کلی ارائه

الگوهای موفق در رابطه با ازدواج. (جایگاه بانوان در اسلام، ص 392)

باید اضافه کرد که از جمله ارائه خدمات برای ازدواج و حتی وقتی صاحب فرزند شدند مثل ارائه خدمات برای نوزادان و ارائه تغذیه های ارزان قیمت و

در حقیقت مسئولین نظامباید همانند بنگاه های تولیدی که خدمات پس از فروش دارند مرکز خدمات پس از ازدواج برای جوانانی که شروع به زندگی مشترک کردند تا ایجاد مرکز خدمات ز ایمان رایگان و لباس نوزاد و ... بوجود آید.

نتیجه گیری

از مجموع آنچه بیان شد می توان بر این نتیجه دست یافت که اگر دست اندر کاران فرهنگی و اقتصادی و اجتماعی احساس مسئولیت کنند و آثار شوم فرار جوانان از تشکیل خانواده را درک کنند و در صدد درمان این بیماری شوم و پدیده خطرناک بالارفتن سن ازدواج برآیند امید است در آینده شاهد افت اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی نباشیم و بخصوص با ایجاد بنگاه های تولیدی ارزان قیمت و مراکز فرهنگی تشویق نسل ها ی جوانبه ازدواج و تشکیل خانواده زمینه دلگرمی نسل ها به ازدیاد نسل و مانع پیر شدن جامعه باشیم که قطعاً مورد رضایت دات اقدس حق خواهد بود .

- 1 - قرآن کریم
- 2 - دهخدا، علی اکبر، لغت نامه، ج 5، انتشارات دانشگاه تهران
- 3 - ابن زکریا، احمد ابن فارس، معجم مقاییس الغه به تحقیق عبد السلام محمد هارون ج 3
- 4 - ابن منظور، محمد ابن مکرم، لسان العرب، ج 10 برگرفته از نرم افزار نور
- 5 - سلیمانی فر، ثریا، بررسی شخصیت جوان از دیدگاه قرآن، انتشارات فرهنگ مکتوب، چاپ چهارم، تهران، 1383
- 6 - شمیم یاس، شماره 39، خرداد 1385 عوامل افزایش سن ازدواج و راهبردهای کاهش آن.
- 7 - اصفهانی، راغب، حسین ابن محمد، ج 2، 1375، انتشارات طلعه نور، قم، 1384
- 8 - مجلسی، بحار الانوار، ج 16، انتشارات کتابخانه مسجد ولی عصر نشر محمد، چاپ اول، 1364
- 9 - خمینی، امام روح الله، مسائل خانواده، انتشارات فرهنگ اسلامی، تهران، 1364
- 10 - خمینی، امام روح الله، رساله نوین، ج 2، انتشارات معارف اسلامی، تهران، 1383
- 11 - نوری همدانی، حسین، جایگاه بانوان در اسلام انتشارات پارسایان، قم، 1389
- 12 - روزنامه کیهان 1380/4/19
- 13 - مسائل ازدواج و حقوق خانواده
- 14 - شایان مهر، 1377، <https://m.prsianblog.ir>
- 15 - دلایل افزایش سن ازدواج جوانان، 1388، www.aftabir.com